

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 19 lipca 2023 r.
(OR. en)

12048/23

RECH 362
COMPET 778
IND 408
MI 646
EDUC 324
TELECOM 234
ENER 453
ENV 880
AGRI 416
TRANS 320
SAN 466

PISMO PRZEWODNIE

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 19 lipca 2023 r.

Do: Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej

Nr dok. Kom.: COM(2023) 457 final

Dotyczy: KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Misje europejskie po dwóch latach: ocena postępów i dalsze działania

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2023) 457 final.

Zał.: COM(2023) 457 final

Bruksela, dnia 19.7.2023 r.
COM(2023) 457 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Misje europejskie po dwóch latach: ocena postępów i dalsze działania

{SWD(2023) 260 final}

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Misje europejskie po dwóch latach: ocena postępów i dalsze działania

1. NOWATORSKI INSTRUMENT W PROGRAMIE „HORYZONT EUROPA”

UE stoi w obliczu bezprecedensowych wyzwań, w kontekście szybkich zmian i mnożących się zagrożeń, ale także możliwości. Istnieje pilna potrzeba innowacyjnych rozwiązań dla tych wyzwań, które obejmują rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie, skutki zmiany klimatu, degradację środowiska, stany zagrożenia zdrowia, presję demograficzną i rosnące nierówności. Zdolność UE do sprostania powyższym wyzwaniom będzie kształtować wspólną przyszłość, ale także postrzeganie skuteczności systemu demokratycznego i jego wartości.

Nowatorskie i obiecujące podejście do radzenia sobie z wyzwaniami społecznymi charakteryzuje politykę publiczną opartą na misjach. Obejmuje ona wyznaczanie ambitnych i konkretnych, ale osiągalnych celów oraz ukierunkowywanie zasobów publicznych i prywatnych, działań w zakresie badań naukowych i innowacji oraz zaangażowania publicznego z myślą o osiągnięciu tych celów w określonych ramach czasowych. Podejście to zapoczątkowano w ramach programu „Horyzont Europa”¹, unijnego programu finansowania badań naukowych i innowacji, jako część rozszerzonego zestawu instrumentów.

Podstawę misji UE stanowią konwencjonalne badania naukowe i innowacje, które uzupełniają je na kilka unikalnych sposobów. Celem tych misji jest osiągnięcie określonych i wymiernych wyników społecznych, podczas gdy większość innych instrumentów ma na celu wpływ naukowy lub skutki gospodarcze. Oprócz zapewniania wsparcia finansowego na rzecz badań naukowych i innowacji w ramach wspomnianych misji koordynuje się również odpowiednie aspekty regulacyjne i polityczne. Misje te mają dłuższe, wynoszące dekady horyzonty czasowe, które są niemniej ustalone. Sprzyja to koncentracji działań i skłania do pośpiechu w realizacji. Nacisk kładzie się na zaangażowanie od samego początku obywateli i zainteresowanych stron, co czyni akceptację technologii oraz inkluzywność integralną częścią tego modelu. Misje, mimo iż są one zakorzenione w badaniach naukowych i innowacjach, wykraczają poza badania podstawowe i stosowane ze względu na przyjęcie szerokiego podejścia do innowacji (w tym społecznych i organizacyjnych) oraz waloryzację istniejącej wiedzy, co stanowi połączenie pełnego zakresu działań w ramach programu „Horyzont Europa”. W ramach misji nie określa się środków służących osiągnięciu ich celów, przez co misje są z założenia interdyscyplinarne

¹ Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”, motyw 2.

i wymagają podejścia portfelowego, będącego źródłem synergii i komplementarności w opracowywaniu i wdrażaniu rozwiązań.

W programie „Horyzont Europa” określono pięć obszarów misji, w których można skutecznie rozwiązywać wyzwania dzięki podejściu opartemu na misjach. Te obszary to: Przystosowanie się do zmiany klimatu, w tym transformacja społeczna; Walka z rakiem; Zdrowe oceany, morza oraz wody przybrzeżne i śródlądowe; Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta; oraz Zdrowa gleba i żywność. Do tej pory Komisja uruchomiła pięć misji UE² na podstawie sprawozdań specjalnych rad ds. misji, które oceniły dojrzałość innowacji technologicznych i społecznych w tych obszarach. W odniesieniu do każdej misji opracowano szczegółowe plany realizacji misji, wykorzystując jako punkt wyjścia kryteria misji zawarte w podstawie prawnej programu „Horyzont Europa”.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie programu „Horyzont Europa”³ ocenę misji UE należy przeprowadzić nie później niż w 2023 r. Ocena ta dotyczy zarówno poszczególnych misji, jak i instrumentu misji jako takiego, a także przeglądu obszarów misji. W dokumencie roboczym służb Komisji towarzyszącym niniejszemu komunikatowi przedstawiono wyniki tej oceny i podano „samoocenę” dla każdej misji odnoszącą się do następujących kryteriów:

- ambitny, ale realistyczny cel misji;
- wartość dodana;
- treści z zakresu badań naukowych i innowacji;
- zapewnienie wykonalności, wymierności i terminowości realizacji;
- zapewnienie wkładu;
- budżet;
- zaangażowanie obywateli i zainteresowanych stron;
- postępy, osiągnięcia i cele pośrednie.

Ponadto ocena procesu kwalifikacji wykazała luki i wywołała refleksje na temat możliwości uruchomienia dodatkowych misji we wspomnianych pięciu obszarach. W niniejszym komunikacie przedstawiono główne ustalenia wynikające z dogłębnej oceny misji UE oraz nakreślono kierunki rozwoju tego instrumentu.

2. GŁÓWNE DOTYCHCZASOWE OSIĄGNIĘCIA

W ciągu niespełna dwóch lat od rozpoczęcia realizacji obecnych pięciu misji UE wykazano ich potencjał, zarówno indywidualny, jak i zbiorowy. Niniejsza sekcja zawiera przegląd głównych osiągnięć określonych w ocenie każdej z pięciu obecnych misji, a także ogólną ocenę wyciągniętych pozytywnych wniosków. W kolejnej sekcji skoncentrowano się na określonych ograniczeniach i zaproponowano działania mające na celu zaradzenie im oraz dalszy rozwój i doskonalenie instrumentu misji w kolejnych latach.

2 COM(2021) 609 final.

3 Art. 8 ust. 5 i art. 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013, Dz.U. L 170 z 12.5.2021.

2.1. Przystosowanie się do zmiany klimatu

Celem tej misji jest **wsparcie co najmniej 150 europejskich regionów, aby do 2030 r. stały się odporne na zmianę klimatu**. Misję tę opracowano równoległe z unijną strategią adaptacyjną⁴ i jest powiązana z celem tej strategii, jakim jest Europa odporna na zmianę klimatu do 2050 r. Celem tej misji jest przyspieszenie przystosowania się do zmiany klimatu oraz zainicjowanie zmiany transformacyjnej w Europie, a tym samym przyczynienie się do bardziej systemowego kształtowania polityki na podstawie najnowszej wiedzy, technologii i danych generowanych za pośrednictwem badań naukowych i innowacji.

W szczególności misja ta ma na celu pomoc regionom i władzom lokalnym przez zapewnienie bezpośredniego wsparcia i ułatwienie dostępu do wiedzy w trzech obszarach: 1) lepsze zrozumienie **różnych rodzajów ryzyka związanych z klimatem**, na które te regiony i władze lokalne są i będą narażone; 2) określenie **ścieżek do odporności na zmianę klimatu dla co najmniej 150 regionów** przez eksperymentowanie obejmujące różne scenariusze przyszłości; oraz 3) budowanie **odporności za pomocą co najmniej 75 projektów demonstracyjnych na dużą skalę**.

Od czasu uruchomienia powyższej misji, co miało miejsce we wrześniu 2021 r., **kartę misji** podpisało **308 władz regionalnych i lokalnych**, co świadczy o wyraźnym politycznym zaangażowaniu w pracę na rzecz realizacji celów tej misji. W styczniu 2023 r. uruchomiono **platformę służącą realizacji misji**, która służy zapewnianiu pomocy technicznej regionom, oraz **wspólnotę praktyków na potrzeby misji**. Wraz z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) powyższa misja zaczęła docierać do regionów w celu **określenia projektów dotyczących przystosowania się mogących uzyskać finansowanie z banków**. We współpracy z DG JRC i EIT Climate KIC opracowywane są **ścieżki innowacji w zakresie przystosowania** na podstawie inteligentnej specjalizacji oraz partnerstw na rzecz innowacji regionalnych.

Pierwsze projekty w ramach misji programu „Horyzont Europa” pomagają władzom regionalnym i lokalnym w przeprowadzaniu ocen ryzyka związanego z klimatem i podatności na zagrożenia, służą prezentacji **innowacyjnych rozwiązań** (takich jak **budynki odporne na powódzie, uprawy bardziej odporne na suszę i innowacyjne produkty ubezpieczeniowe**) lub stanowią wsparcie dla tych władz w związku z narzędziami do angażowania obywateli w sposób partycypacyjny. W przypadku projektów demonstracyjnych, które spełniają kryteria kwalifikacji, ale nie mogą być traktowane priorytetowo, przyznaje się **pieczęć doskonałości**, aby ułatwić ich wykorzystanie w ramach innych programów finansowania.

2.2. Walka z rakiem

OGÓLNYM CELEM MISJI W ZAKRESIE WALKI Z RAKIEM JEST **poprawa warunków życia ponad 3 mln osób do 2030 r.** dzięki profilaktyce i leczeniu oraz pomoc tym, którzy cierpią na raka, jak również ich rodzinom, aby żyć dłużej i lepiej. W ramach tej misji skoncentrowano się na czterech celach szczegółowych: 1) zapewnieniu lepszego zrozumienia raka, 2) zwiększeniu

4 COM(2021) 82 final.

profilaktyki, w tym w drodze badań przesiewowych i wczesnego wykrywania, 3) poprawie diagnostyki i leczenia oraz 4) poprawie jakości życia pacjentów i ich rodzin.

Misja w zakresie walki z rakiem jest głównym elementem inwestycji UE w badania naukowe i innowacje w dziedzinie raka oraz ma kluczowe znaczenie dla pomyślnej realizacji europejskiego planu walki z rakiem i wielu zawartych w nim kluczowych działań w ramach silnej Europejskiej Unii Zdrowotnej. Aby ułatwić integrację badań naukowych i innowacji oraz polityk zdrowotnych, od samego początku misję w zakresie walki z rakiem i **europejski plan walki z rakiem**⁵ opracowywano wspólnie. Ich cele są zbieżne, uzgodniono uzupełniające się inicjatywy przewodnie i ustanowiono wspólne zarządzanie.

Na poziomie UE misja w zakresie walki z rakiem i europejski plan walki z rakiem przyczyniły się do nawiązania **nowego dialogu z państwami członkowskimi** na temat nowotworów i umożliwiły współpracę ministerstw zdrowia i ds. badań naukowych w ramach **wspólnej podgrupy ds. walki z rakiem** grupy ekspertów ds. zdrowia publicznego⁶. Dzięki temu powstaje odpowiednie środowisko, w którym dowody z badań naukowych można systematycznie wykorzystywać do kształtowania polityki. Misja w zakresie walki z rakiem ułatwiła wczesne zaangażowanie grupy ekspertów ds. zdrowia publicznego, która pomogła w opracowaniu zaktualizowanego **zalecenia Rady w sprawie badań przesiewowych w kierunku raka**⁷, w ramach którego rozszerzono realizowane dotychczas badania przesiewowe w kierunku raka piersi, jelita grubego i szyjki macicy również na raka prostaty, płuc i żołądka. Niedawno uruchomione **krajowe centra misji w zakresie walki z rakiem**, w kontekście których powielono to zintegrowane podejście do polityk w dziedzinie zdrowia i badań, będą wspierać obejmujący różne obszary polityki dialog z krajowymi zainteresowanymi stronami dotyczący profilaktyki i kontroli nowotworów.

Powyższa misja odgrywa kluczową rolę w umożliwieniu rozwoju **europejskiej inicjatywy na rzecz propagowania wiedzy o chorobach nowotworowych, a mianowicie europejskiego centrum danych na temat raka**, aby pomóc naukowcom analizować połączone dane badawcze, dotyczące zdrowia i inne istotne dane na niespotykaną dotąd skalę, czego efektem będzie zwiększenie solidności danych i tworzenie nowych możliwości badawczych. Misja ta wiąże się również ze wsparciem **innych inicjatyw UE**: wsparciem **Europejskiego cyfrowego centrum pacjenta onkologicznego**, które umożliwi pacjentom dzielenie się swoimi danymi i lepsze „nawigowanie” systemów opieki zdrowotnej, w związku z czym przyszła europejska przestrzeń danych dotyczących zdrowia przełoży się na wymierne korzyści dla naukowców i obywateli. Ponadto rozpoczęto **dialog z młodymi osobami żyjącymi z rakiem lub wyleczonymi**, dając im przestrzeń do dzielenia się doświadczeniami, wyrażania konkretnych potrzeb i współtworzenia inicjatyw, które pomogą sprostać tym potrzebom.

2.3. Misja w zakresie odbudowy naszych oceanów i zasobów wodnych

5 COM(2021) 44 final.

6 https://health.ec.europa.eu/latest-updates/commission-expert-group-public-health-2022-12-08_en

7 <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2022/12/09/council-updates-its-recommendation-to-screen-for-cancer/>

Celem tej misji jest **pogodzenie ochrony i odbudowy ekosystemów morskich i słodkowodnych z rosnącą presją na zasoby wodne**. Misja ta bezpośrednio przyczynia się do uczynienia UE liderem w przejściu na zrównoważoną niebieską gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz do napędzania nowej fali innowacji, których wymaga ta transformacja.

Jako integracyjna, systemowa i transformacyjna inicjatywa, która łączy istniejące działania na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym, misja ta przyczynia się do **przewyciężenia fragmentarycznych ram zarządzania** i służy wsparciu **kluczowych przepisów i polityk UE**⁸ w dziedzinie morskiej i słodkowodnej, a także w powiązanych dziedzinach.

W ramach tej misji utworzono cztery **sztandarowe projekty**⁹ dotyczące głównych europejskich basenów morskich i dorzeczy jako miejsc do **pilotażu, demonstrowania i wdrażania na dużą skalę** potrzebnych rozwiązań, w związku z czym stają się one dostępne dla ponad 100 europejskich regionów stowarzyszonych. W ramach karty misji zadeklarowano ponad 480 działań, uruchamiając łącznie 3,72 mld EUR¹⁰. Przez zatwierdzenie karty państwa członkowskie, regiony, władze lokalne, partnerzy międzynarodowi¹¹ i wiele różnych zainteresowanych stron **wyrażają silne poparcie polityczne oraz podejmują konkretne działania i mobilizują oddolne działania i zasoby**. W kontekście powyższych sztandarowych projektów w ramach misji ustanawia się kluczowe **społeczności podmiotów** (np. porty, właściciele flot, miasta nadbrzeżne, wyspy, społeczności rybackie i zajmujące się ochroną przyrody), aby zrzeszyć miasta nadbrzeżne, wyspy, społeczności rybackie i zajmujące się ochroną przyrody, porty i właściciele flot. Uruchomiono **platformę służącą realizacji**, aby zapewnić wsparcie zainteresowanym stronom zaangażowanym we wdrażanie powyższej misji.

Jednym ze sposobów dotarcia do zainteresowanych stron jest **europejski cyfrowy bliźniak oceanu**, który zostanie uruchomiony w 2024 r. Dzięki niemu wiedza na temat oceanów będzie łatwo dostępna dla obywateli, przedsiębiorców, naukowców i decydentów, umożliwiając tym samym prognozowanie i podejmowanie świadomych decyzji. W ramach wspomnianej misji wdrażane są również podejścia oparte na uczestnictwie oraz zaangażowanie obywatelskie, uwzględniając naukę obywatelską i działania w zakresie podstawowej wiedzy o morzach i oceanach, przedsięwzięcia prowadzone przez społeczności w zakresie rolnictwa oceanicznego oraz kampanie na rzecz odpowiedzialnej konsumpcji produktów morskich.

8 Odnosi się to między innymi do wniosku dotyczącego prawa o odbudowie zasobów przyrodniczych, strategii dotyczącej regionów najbardziej oddalonych, strategii UE wobec Arktyki, strategii dotyczącej glonów oraz planu działania UE na rzecz ochrony i odbudowy ekosystemów morskich dla zapewnienia zrównoważonego i odpornego rybołówstwa

9 Obejmują one: sztandarowy projekt dotyczący basenu Atlantyku i Arktyki; sztandarowy projekt dotyczący basenu Morza Bałtyckiego i Północnego; sztandarowy projekt dotyczący basenu Morza Śródziemnego i sztandarowy projekt dotyczący dorzecza Dunaju.

10 Karta misji w zakresie odbudowy naszych oceanów i zasobów wodnych stanowi proste, inkluzywne i inspirujące ramy, w których wezwano do konkretnych działań w celu wzmocnienia współpracy na rzecz realizacji celów tej misji. Karta ta jest otwarta dla wszystkich zainteresowanych stron publicznych i prywatnych. Działania w ramach wspomnianej misji obejmują badania naukowe i innowacje, wiedzę i dane, zaangażowanie obywateli, zwiększanie skali/wdrażanie rozwiązań, kształcenie i szkolenie.

11 Deklaracja ministerialna Unii dla Śródziemnomorza, czerwiec 2022 r.

Misja ta działa jako **katalizator synergii i komplementarności** między różnymi programami unijnymi, krajowymi i regionalnymi, łącząc już fundusze wykraczające poza badania naukowe i innowacje, a mianowicie plany krajowe dotyczące EFMRA¹², platformę BlueInvest z 1,5 mld EUR na finansowanie ryzyka, środki w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności, Interreg i program Copernicus.

2.4. 100 neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast do 2030 r.

Do dwóch celów tej misji należy osiągnięcie **100 neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast do 2030 r.** oraz zapewnienie, aby miasta te funkcjonowały także jako centra działań eksperymentalnych i innowacji, co pozwoli **wszystkim miastom europejskim osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 r.** Zainteresowanie powyższą misją od samego początku było duże – ponad 377 miast zgłosiło chęć przystąpienia do niej.

Misja pozwoliła stworzyć **społeczność ambitnych miast**¹³. Miasta uczestniczące, wspierane za pośrednictwem **platformy misji**, mają dostęp do portalu internetowego, który umożliwia im pracę w grupach, wymianę doświadczeń oraz dostęp do repozytorium wiedzy w celu przyspieszenia rozwoju rozwiązań neutralnych dla klimatu. Obecnie portal ten ma ponad 1 400 aktywnych użytkowników.

Misja ta **obejmuje** wszystkie państwa członkowskie UE i osiem krajów stowarzyszonych. Systematycznie angażuje się państwa członkowskie za pośrednictwem wizyt krajowych i projektu CapaCITIES¹⁴, służącego wspieraniu sieci krajowych i łączeniu ich ze sobą. Wszystkie miasta rozpoczęły współtworzenie **umów w sprawie miasta neutralnego dla klimatu** ze społecznością lokalną i obywatelami, przy wsparciu wyspecjalizowanych **doradców miejskich**.

EBI wspiera działania w ramach wspomnianej misji, w tym ukierunkowane podnoszenie świadomości w kontekście miast i wkład w proces przeglądu powyższych umów. Wybrano **53 miasta pilotażowe**¹⁵, które otrzymają dotacje (w wysokości od 0,5 do 1,5 mln EUR) na opracowanie innowacyjnych rozwiązań w celu sprostania wyzwaniom związanym z transformacją klimatyczną. Kolejne 50 miast wkrótce skorzysta z pracy wykonanej w ramach projektów pilotażowych przez wymianę doświadczeń i mentoring z udziałem wspomnianych miast pilotażowych.

Kluczowym elementem wspólnego zaproszenia do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa” zorganizowanego za pośrednictwem misji w zakresie neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast oraz misji w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu jest rewitalizacja obszarów miejskich. Specjalne działanie w ramach programu „Horyzont Europa” umożliwi ukraińskim miastom stowarzyszenie się z tą misją. **Ustanowiono synergie z programami i inicjatywami UE**, w tym z Europejską Radą ds. Innowacji (EIC),

12 Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury.

13 100 miast z państw członkowskich i 12 miast z krajów stowarzyszonych z programem „Horyzont 2020”.

14 <https://cordis.europa.eu/project/id/101056927/pl>

15 <https://netzerocities.eu/wp-content/uploads/2023/03/Pilot-Cities-Announcement-Press-Release-Mar-2023-Final.pdf>

instrumentem „Łącząc Europę”, strategicznymi projektami zintegrowanymi LIFE i innowacyjnymi działaniami miejskimi¹⁶.

Wiele państw członkowskich lub regionów odnosi się do misji w zakresie neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast w swoich regionalnych programach operacyjnych, a przykładowo w Grecji i Hiszpanii określono specjalne strumienie finansowania na poziomie krajowym. W ramach misji powstało również wspólne zaproszenie do składania wniosków w programie prac „Horyzont Europa” na lata 2023–2024 z partnerstwami „W kierunku bezemisyjnego transportu drogowego” (2ZERO) i opartej na sieci, kooperatywnej i zautomatyzowanej mobilności (CCAM), o łącznym budżecie w wysokości 50 mln EUR. **Centrum na rzecz Transformacji Miast**¹⁷ wspiera międzynarodowe działania informacyjne misji w zakresie neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast i stanowi powiązanie z globalną misją transformacji miast w ramach inicjatywy „Mission Innovation”.

2.5. Pakt na rzecz zdrowych gleb w Europie

Mając na celu ustanowienie **100 żywych laboratoriów i sztandarowych projektów do 2030 r.**, misja ta ma dostarczyć rozwiązania dotyczące zrównoważonego gospodarowania glebami i ich rekultywacji na obszarach wiejskich i miejskich. Uważa się, że stan blisko **60 % gleb w UE jest zły**¹⁸, co oznacza, że tracą one swoją zdolność do wspierania produkcji żywności, różnorodności biologicznej i regulacji obiegu wody, obiegu składników odżywczych i obiegu węgla w przyrodzie. Wraz ze strategią UE na rzecz ochrony gleb 2030, wnioskiem dotyczącym dyrektywy w sprawie monitorowania stanu gleby i jej odporności oraz Obserwatorium UE ds. Gleb, misja ta stanowi część solidnych ram na rzecz ochrony i rekultywacji gleb, jak przyznał również Parlament Europejski¹⁹.

W kilkunastu **strategiach, komunikatach i planach działania w ramach unijnego Zielonego Ładu określono tę misję jako narzędzie**, które przyczyni się do realizacji ich ambicji w zakresie polityki²⁰. **Misja otrzymuje wsparcie z takich źródeł**, jak Program działań na rzecz środowiska i klimatu oraz wspólne przedsięwzięcie na rzecz biogospodarki o obiegu zamkniętym w Europie²¹, PRIMA²² i EIC. Promując edukację na temat gleb, misja stanowi wsparcie **Europejskiego Roku Umiejętności**. Aby zastosować dźwignię finansową

16 <https://www.urban-initiative.eu/innovative-actions-greening-cities>

17 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/local-action-global-impact-urban-transitions-mission-centre-starts-its-activities-2022-12-13_en

18 <https://esdac.jrc.ec.europa.eu/esdacviewer/euso-dashboard/>

19 Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie ochrony gleb (2021/2548(RSP)).

20 Strategia „Od pola do stołu”; unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030; strategia w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu; nowa strategia leśna UE 2030; Plan działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby; plan działania na rzecz rozwoju produkcji ekologicznej w UE; długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich w UE; Strategia UE na rzecz ochrony gleb 2030; komunikat dotyczący zrównoważonego obiegu węgla; komunikat „Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego i zwiększenie odporności systemów żywnościowych”; komunikat „Zapewnienie dostępności i przystępności cenowej nawozów”; ramy legislacyjne dotyczące unijnych zrównoważonych systemów żywnościowych; komunikat w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Ratujmy pszczoły i rolników! W kierunku przyjaznego dla pszczół rolnictwa służącego zdrowemu środowisku”.

21 <https://www.cbe.europa.eu/>

22 <https://prima-med.org/>

względem dodatkowych zasobów finansowych, **EBI** opracowuje serię inwestycji prowadzonych na dużą skalę, dotyczących gleby, powiązanych z InvestEU.

Ogólnie rzecz biorąc, państwa członkowskie zgłosiły ponad 200 działań uzupełniających wspierających realizację celów misji. **Misję włączono do 18 z 28 planów strategicznych państw członkowskich w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR)**²³, tworząc w ten sposób powiązania między innowacjami w gospodarowaniu glebami, praktykami rolniczymi i przydziałem funduszy w ramach WPR. Synergie te umożliwią wdrożenie i powielanie rozwiązań opracowanych w ramach misji w ponad **1 000 dodatkowych ośrodków badawczych**. W ramach misji władze regionalne i terytorialne opracowują **terytorialne porozumienia w sprawie gospodarowania glebami na rzecz zdrowych gleb**. Platforma misji w dziedzinie gleby²⁴ pełni funkcję punktu kompleksowej obsługi, w którym można uzyskać informacje i zaangażować się w działania misji.

Dzięki misji następuje postęp w harmonizacji monitorowania gleb w UE, opracowuje się również **strategie na rzecz dekontaminacji i regeneracji gleby**, jak również **nowe modele biznesowe** na potrzeby przyjaznych dla gleby i neutralnych dla klimatu łańcuchów wartości. Dzięki **wspieraniu rolnictwa niskoemisyjnego** misja w dziedzinie gleby przyczynia się do promowania konkurencyjnych pod względem kosztów narzędzi monitorowania, sprawozdawczości i weryfikacji w zakresie pochłaniania dwutlenku węgla przez glebę.

Uruchomienie pierwszych żywych laboratoriów w ramach misji będzie miało miejsce w 2024 r. i powstanie dzięki temu ponad 200 ośrodków służących prowadzeniu lokalnych badań na obszarach miejskich i wiejskich. Misja wykorzystuje nowatorskie sposoby, aby dotrzeć do różnych odbiorców, np. angażując sektor kultury i kreatywny i promując Manifest misji²⁵. Jeżeli spojrzeć poza Europę, misja stała się **główną inicjatywą przewodnią na rzecz współpracy międzynarodowej** z globalnym partnerstwem na rzecz gleb²⁶, misją na rzecz innowacji w dziedzinie rolnictwa na rzecz klimatu²⁷ lub z międzynarodowymi partnerami w zakresie badań naukowych i innowacji, takimi jak Japonia, Stany Zjednoczone, Kanada i kraje afrykańskie.

2.6. Ogólna ocena misji UE

W niniejszej podsekcji podsumowano ocenę z perspektywy samego instrumentu, jakim jest misja, formułując wnioski o charakterze horyzontalnym obejmujące pięć misji i dotyczące aspektów wymaganych w podstawie prawnej: procesu wyboru, zarządzania, budżetu, ukierunkowania i dotychczasowych postępów. Misje UE, od rozpoczęcia ich realizacji, wykazywały wyraźny potencjał do przyspieszenia zmian. Korzystając ze wsparcia finansowego programu „Horyzont Europa”, misje UE łączą i wspierają polityki i programy w całej UE przy lokalnym zaangażowaniu podmiotów publicznych i lokalnej realizacji. Z oceny wynika, że misje są realizowane w sposób terminowy i że są to inspirujące

23 https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en

24 <https://mission-soil-platform.ec.europa.eu/>

25 Do połowy czerwca 2023 r. Manifest podpisało 1 400 sygnatariuszy, w tym 100 instytucji publicznych i prywatnych.

26 <https://www.fao.org/global-soil-partnership/en/>

27 <https://www.aimforclimate.org/>

inicjatywy, które nadają nowy rozmach istotnym priorytetom politycznym UE i pomagają w dostosowaniu unijnych, krajowych, regionalnych i lokalnych starań w zakresie polityki w taki sposób, aby zmierzały one do realizacji wspólnych celów.

Proces wyboru: Z oceny wynika, że podczas trwającego rok procesu opracowywania misji wiodący eksperci i szerokie grono zainteresowanych stron mieli cenną możliwość uczestniczenia we współtworzeniu misji, na przykład poprzez swoje zaangażowanie w radach ds. misji i panelach obywatelskich. Potwierdziła ona również, że zarówno obszary misji, jak i same misje UE, wciąż są istotne.

Zarządzanie: Każda misja obejmuje mechanizmy zarządzania na poziomie UE. Zarządzanie ma szczególnie duże znaczenie w przypadku nowego instrumentu, a jeszcze większe w przypadku instrumentu o tak dużej złożoności, który ma połączyć tyle różnych środowisk, poziomów zarządzania, dyscyplin naukowych i źródeł finansowania. W skład wspomnianych mechanizmów wchodzi specjalne międzysektorowe podmioty sterujące i koordynujące, które umożliwiają nowe formy współpracy między służbami Komisji i między poziomami zarządzania. Wyznaczono kierowników i wicekierowników misji, aby sterowali każdą z misji przy wsparciu jej sekretariatu. Wybrano dwie fale rad ds. misji, aby zapewniały strategiczne porady i wiedzę ekspercką (jedną na potrzeby etapu projektowania i jedną na potrzeby realizacji). Istotne postępy osiągnięto również na poziomie krajowym: kilka państw członkowskich ustanowiło międzyministerialne grupy zadaniowe i krajowe grupy robocze, aby lepiej współpracować z Komisją w zakresie krajowej realizacji. W celu wsparcia misji państwa członkowskie uruchomiły również programy UE podlegające zarządzaniu dzielonemu. Z oceny wynika również, że zarządzanie misji przełamuje podziały organizacyjne i zbliża różne organizacje w realizacji wspólnych celów w określonym terminie.

Budżet: W ramach programu „Horyzont Europa” dokonano istotnych inwestycji, aby umożliwić rozwój wiedzy i innowacyjnych rozwiązań mających pomóc w realizacji celów ustalonych przez misje UE. Komisja Europejska udostępniła do tej pory w dwóch kolejnych programach prac (na lata 2021–2022 i na lata 2023–2024) łączną kwotę 1,8 mld EUR odpowiadającą 10 % budżetu filaru II programu „Horyzont Europa” na lata 2021–2023. Wszystkie misje zdołały wzbudzić pewien stopień zainteresowania i uzyskać zobowiązania ze źródeł finansowania poza programem „Horyzont Europa”, w tym z sektora prywatnego (głównie za pośrednictwem EBI).

Ukierunkowanie i dotychczasowe postępy: Dzięki dużej liczbie inicjatyw zaangażowania obywatelskiego zorganizowanych na etapie przygotowawczym opracowywania misji udało się sprawić, aby społeczeństwo utożsamiało się z nimi, i zachęcić społeczności odpowiednich zainteresowanych stron do szerokiego zaangażowania. Zgodnie z oceną dzięki wyraźnemu ukierunkowaniu na polityki i strategię UE i ścisłemu dostosowaniu do nich, misje w wartościowy sposób przyczyniają się do ich realizacji. Wychodząc poza poziom UE, misje UE zdołały zgromadzić duże społeczności zainteresowanych stron, między innymi dzięki budowaniu i angażowaniu społeczności na poziomie regionalnym i lokalnym. W ocenie zasugerowano ponadto, że zasadniczo realizacja misji postępuje zgodnie z planami ich realizacji i wydaje się, że są one na dobrej drodze do osiągnięcia swoich celów na 2030 r.

3. WYJĄTKOWE WYZWANIA I USPRAWNIENIA

Misje, jako nowatorski instrument, potrzebują politycznego wsparcia, jak również ciągłości i przewidywalności, lecz także rzeczywistej ewaluacji i realnych usprawnień. W ocenie uznano te ograniczenia i Komisja zobowiązuje się do ich wyeliminowania, biorąc pod uwagę, że wstępna obietnica instrumentu, jakim są misje, jest wciąż solidna, a z oznak, jakie wykazuje pięć realizowanych misji wynika, że działają one dobrze. Zalecenia znajdujące się w niniejszej sekcji wynikają z rozważań służb Komisji, rady ds. misji i kierowników misji.

Oprócz zachęcających wczesnych osiągnięć, jakie przedstawiono powyżej, misje UE stoją również przed istotnymi wyzwaniami. Istnieje kilka obszarów, w których można wprowadzić usprawnienia, między innymi czasem uciążliwa struktura zarządzania, dość ograniczone jak do tej pory wykorzystywanie dźwigni finansowej w postaci finansowania pochodzącego spoza środków programu „Horyzont Europa”, nieoptymalne synergie z innymi instrumentami UE, niski poziom zaangażowania sektora prywatnego oraz starania w zakresie komunikacji i działania informacyjne skierowane do zainteresowanych stron i obywateli. W ramach wszystkich misji poczyniono kroki w celu odpowiedzi na te kwestie, konieczne jest jednak podjęcie dodatkowych starań, również na poziomie horyzontalnym. Odpowiedź na te wyzwania będzie coraz istotniejsza wraz z postępem realizacji misji i z coraz większym przenoszeniem nacisku na wdrażanie i oddziaływanie.

3.1. Usprawnienie zarządzania i sterowania politycznego

Misje UE, aby były skuteczne, potrzebują solidnego sterowania i silnego systemu zarządzania. Chociaż ocena wykazała, że system ustanowiony na potrzeby misji UE promuje powiązania między dziedzinami polityki i między organizacjami, możliwe jest usprawnienie wielu innych funkcji zarządzania. Wiele zainteresowanych stron postrzega system zarządzania jako uciążliwy, złożony i pozbawiony przejrzystości. Co więcej, w systemie zarządzania nie funkcjonuje jeszcze spójny, zgodny system monitorowania na potrzeby misji, zarówno traktowanych indywidualnie, jak i w całości jako instrument. System zarządzania skupia się głównie na realizacji i brakuje w nim obecnie przestrzeni na analizę postępów (lub ich braku) i refleksji nad tą kwestią oraz nad dalszym rozwojem instrumentu i polityki. W systemie zarządzania nie ma również wystarczającej przestrzeni na rozmowy polityczne na wysokim szczeblu dotyczące postępów i na skorygowanie ukierunkowania polityki tam, gdzie jest to potrzebne.

Aby misje mogły być skuteczne, potrzeba wzmocnienia i lepszej koordynacji zarządzania administracyjnego. Aby taki rodzaj ambitnych inicjatyw, jakimi są misje UE, obejmujących całą administrację rządową, był skuteczny, konieczne jest opracowanie synergii występujących na szeroką skalę i między różnymi dziedzinami polityki, przez długi okres czasu i między poziomem unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Należy na przykład usprawnić mechanizmy koordynacji między przedstawicielami misji na szczeblu unijnym i organami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu zapewnienia, aby działania prowadzone w ramach misji były realizowane jak najbliżej obywateli UE. Oczywiste jest również, że silniejsze przywództwo polityczne powinno być wyraźnym sygnałem do ułatwienia dostępu do zasobów (w tym do finansowania) i do działań

zmierzających do realizacji celów misji. Należy zatem dalej wzmacniać sterowanie misjami UE na poziomie administracyjnym.

Komisja:

- *Zaproși wszystkie podmioty polityczne, w tym państwa członkowskie, do wyznaczenia przedstawicieli wysokiego szczebla, którzy dołączą do komisarzy europejskich odpowiedzialnych za poszczególne misje UE, aby wspólnie promować misje wśród obywateli, uruchamiać fundusze krajowe itp.*
- *Zintensyfikuje rozmowy, szczególnie z państwami członkowskimi, dotyczące sposobu usprawnienia zarządzania misjami UE, aby było ono bardziej efektywne, włączające i skuteczne.*
- *Zainwestuje znaczne środki w usprawnienie funkcji wspólnego wsparcia („zaplecza administracyjnego”) na potrzeby wszystkich obecnych i przyszłych misji UE, oraz aby zniwelować ograniczenia określone w niniejszym komunikacie.*
- *Zainicjuje coroczną debatę na temat realizacji misji UE w grupach tematycznych w ramach Rady i w komisjach Parlamentu Europejskiego odpowiednich dla każdej z misji UE.*

3.2. Zabezpieczenie większego i lepszego współinwestowania, w tym z sektora prywatnego

Należy uruchomić szerszy zestaw instrumentów, tak aby zaproszenia do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa” służyły wyłącznie jako fundusz załączkowy i narzędzie koordynacji, nie zaś jako główne instrumenty realizacji misji. Zintegrowane podejście do misji wymaga silnego partnerstwa między Komisją i Unią, obejmującego wszystkie istotne podmioty i zainteresowane strony, w tym w kontekście wykorzystywania ich instrumentów finansowania, gdyż misje muszą obejmować całe łańcuchy innowacji od laboratoriów po wdrożenie na dużą skalę. Dzięki temu, że mechanizmy zarządzania charakteryzują się interdyscyplinarnością, możliwe jest budowanie synergii między misjami UE a innymi elementami programu „Horyzont Europa”, misjami UE a innymi instrumentami UE oraz misjami UE a politykami i programami finansowania na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Z dowodów zgromadzonych w ramach niniejszej oceny wynika, że nie wykorzystano jeszcze w pełni tych możliwości.

Należy lepiej dostosować programowanie finansowania unijnego przez państwa członkowskie do misji UE. Stanowi to integralny element budowania synergii, na przykład poprzez systematyczne wykorzystywanie polityki spójności na potrzeby misji UE. Kolejne kluczowe wyzwanie stanowi zatem dywersyfikacja źródeł finansowania mających wspierać sekwencję działań od badań do wdrażania. W tym celu należy ustanowić bardzo bliskie relacje między służbami Komisji a organami zarządzającymi i wykonawczymi państw członkowskich.

Finansowanie realizacji misji UE pochodzi jak do tej pory głównie ze środków programu „Horyzont Europa” i innych źródeł finansowania publicznego. Do osiągnięcia pełnego wpływu do 2030 r. finansowanie to wymaga jednak uzupełnienia w postaci istotnych inwestycji z sektora prywatnego i organizacji charytatywnych, aby zapewnić realizację

i powielanie rozwiązań na szeroką skalę. Chociaż poczyniono wysiłki w tym kierunku, należy zwiększyć poziom inwestycji i zaangażowanie ze strony tych podmiotów.

Zasadnicze znaczenie dla realizacji celów misji UE ma zwiększenie współpracy z EBI. Podczas etapu przygotowawczego i etapu realizacji trwała ścisła współpraca między misjami UE a EBI, który udzielał porad dotyczących opracowywania programów inwestycyjnych na potrzeby planów realizacji misji. Należy zwiększyć skalę tej współpracy, szczególnie uwzględniając silne powiązanie kilku celów misji z celami EBI.

Należy poczynić więcej starań na rzecz zwiększenia zainteresowania sektora prywatnego działaniami w ramach misji UE. Nie zbadano w pełni kwestii wykorzystywania innowacyjnych instrumentów zaprojektowanych na potrzeby sektora prywatnego, takich jak zamówienia publiczne na innowacje. Z doświadczeń wynika ponadto, że współpraca w ramach partnerstw europejskich, a szczególnie partnerstw o dużym zaangażowaniu w przemyśle, jest skutecznym sposobem na zwiększenie zainteresowania przemysłu priorytetami politycznymi UE i sposobem, w jaki może się on przyczynić do ich realizacji. Zainicjowano już wspólne zaproszenia do składania wniosków między misjami UE a niektórymi partnerstwami europejskimi objętymi wspólnym programowaniem. Zainicjowanie zaproszeń do składania wniosków ukierunkowanych na misje i z nimi powiązanych w ramach funkcjonujących i przyszłych partnerstw europejskich otworzyłoby nowe możliwości współpracy z przemysłem. Działania te zostaną uzupełnione zorganizowanym dialogiem z głównymi grupami interesu zarówno przemysłu, jak i organizacji charytatywnych.

Komisja:

- *Zintensyfikuje prace nad budowaniem portfela misji UE i zarządzaniem nim, aby dostarczyć kierownikom misji inteligentnych narzędzi monitorowania i interwencji.*
- *Uruchomi szerszy zestaw instrumentów, w tym partnerstwa publiczno-prywatne i zamówienia publiczne na innowacje.*
- *Zintensyfikuje rozmowy na temat dostosowania programowania finansowania unijnego przez państwa członkowskie do misji UE.*
- *Będzie zachęcać do formułowania zaleceń i porad dotyczących sposobu zwiększenia zaangażowania sektora prywatnego w misje UE i wnoszenia wkładu na ich rzecz.*

3.3. Zwiększenie zaangażowania obywateli i zainteresowanych stron

Realizacja celów poszczególnych misji UE (i ogólnie ambicji UE) będzie ostatecznie zależała od szeroko zakrojonego wsparcia publicznego i publicznej akceptacji niezbędnej transformacji ekologicznej i cyfrowej. Chociaż zainteresowane strony bezpośrednio zaangażowane w realizację misji dosyć skutecznie uczestniczyły w tym procesie, wciąż pozostaje przestrzeń do dalszego zachęcania do szerzenia większej świadomości wśród ogółu społeczeństwa i do bezpośredniego zaangażowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych, aby wywiązać się w ten sposób z obietnicy i wykorzystać potencjał misji. Należy podjąć dodatkowe starania zmierzające do

podnoszenia świadomości na temat celów i wpływu misji, usprawnienia mechanizmów udzielania informacji zwrotnych przez zainteresowane strony oraz zwiększenia widoczności misji i konkretnych działań podejmowanych w ich ramach w praktyce. W tym celu należy znacznie zwiększyć starania w zakresie komunikacji skierowanej do odpowiednich grup zainteresowanych stron i indywidualnych obywateli.

W społeczeństwie wciąż brakuje świadomości co do korzyści i potencjału misji UE jako instrumentu. Dzieje się tak pomimo tego, że poszczególne misje UE, w ramach których prowadzono aktywne działania z zakresu komunikacji i zwiększania świadomości i angażowano społeczności zainteresowanych stron, których dotyczyły, odniosły stosunkowy sukces. Widoczność marki misji jako instrumentu ułatwia poszczególnym misjom ich zaangażowanie. Zasadnicze znaczenie dla wzrostu świadomości społeczeństwa i mobilizacji obywatelskiej ma również aktywne i stałe zaangażowanie Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów.

Komisja zwiększy wykorzystanie ukierunkowanych działań wspierających misje jako całość, w tym w zakresie zwiększania świadomości i komunikacji. Usprawni również system monitorowania, aby służył ocenie postępów realizacji misji UE w sposób, który nastawiony będzie bardziej na wyniki ilościowe i będzie łatwiejszy do zrozumienia. Opracuje też doradztwo polityczne dotyczące przyszłości misji UE, w tym strategii przejścia do kolejnego długoterminowego budżetu UE. Z doświadczeń bieżącej oceny prowadzonej faktycznie na bardzo wczesnym etapie okresu trwania misji wynika, jak duże znaczenie ma prowadzenie stałego przeglądu parametrów realizacji. Komisja zobowiązuje się do sporządzenia kolejnego sprawozdania oceniającego realizację misji UE w 2025 r., aby dokonać oceny poczynionych postępów, ocenić adekwatność finansowania, zidentyfikować osiągnięcia na potrzeby przyszłego upowszechniania i powielić innowacyjne rozwiązania wynikające z misji.

Komisja:

- *Nawiąże dodatkową współpracę z ekspertami w dziedzinie komunikacji, aby opracować strategię zakładającą podejście do misji UE skupiające się w większym stopniu na obywatelach.*
- *Podejmie ukierunkowane działania wspierające lokalne i krajowe starania w zakresie komunikacji w celu zwiększenia zaangażowania obywateli i podniesienia publicznej świadomości na temat misji UE.*
- *Opublikuje w 2025 r. nowe sprawozdanie dotyczące realizacji misji UE.*
- *Zorganizuje publiczną debatę dotyczącą sprawozdań z realizacji, aby wyciągnąć wnioski, omówić postępy i poinformować o osiągnięciach misji UE.*

4. NOWY IMPULS

Pięć realizowanych obecnie misji UE miało w praktyce znaczny zasięg i będą w ich ramach prowadzone dalsze prace zmierzające do połączenia pozostających wyzwań i zaradzenia im. W ocenie podkreślono również jednak możliwość rozszerzenia portfela misji oraz potrzebę potwierdzenia politycznego i finansowego wsparcia instrumentu.

4.1. Uruchomienie nowej misji UE dotyczącej nowego europejskiego Bauhausu

Ponad dwa lata po uruchomieniu inicjatywy nowego europejskiego Bauhausu²⁸ poczyniono znaczne postępy w realizacji jej celu polegającego na łączeniu Europejskiego Zielonego Ładu z przestrzenią życiową i doświadczeniami. Społeczność zgromadzona w ramach tej inicjatywy liczy ponad 1 000 członków działających w Europie i poza nią, a grupa doradcza składa się z poważanych osobistości ze świata architektury, kultury, projektowania i zrównoważonego rozwoju. Stanowi ona inspirację dla oddolnych projektów i inicjatyw, w ramach których sprawdza się i demonstrowe pomysły i działania nowego europejskiego Bauhausu.

Nowy europejski Bauhaus i misje UE już teraz mają kilka wspólnych cech. Niniejsza ocena oraz wyzwania, jakie w niej wskazano, jak również rozważania w społeczności nowego europejskiego Bauhausu i wezwania Parlamentu Europejskiego²⁹ wskazują, że jest to aktualnie stosowny moment, aby w ramach inicjatywy nowego europejskiego Bauhausu skonsolidować postępy oraz jej ukierunkowanie na badania naukowe i innowacje i zakorzenienie w nich, i zyskać uwagę w formie nowej specjalnej misji UE.

Uruchomienie specjalnej misji w zakresie nowego europejskiego Bauhausu będzie podlegało takiemu samemu procesowi, jak pięć pierwszych misji. Obejmuje to wyznaczenie rady ds. misji i sporządzenie planu realizacji misji, przy czym oba te elementy pomogą w zdefiniowaniu dokładnych celów i celów pośrednich misji, jak miało to miejsce w przypadku pierwszych pięciu misji. Uwzględniono by w nich dotychczasowe osiągnięcia inicjatywy nowego europejskiego Bauhausu i jej potencjał, jak również ocenę misji UE.

Nowa misja uzupełniłaby i przyspieszyłaby prace prowadzone w ramach istniejących misji. Na przykład w misjach w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i w zakresie neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast istniałby potencjał do dalszych synergii między różnymi instrumentami finansowania i inwestycjami sektora prywatnego. Mogłaby również stanowić uzupełnienie tych dwóch misji poprzez przyjęcie całościowego i bardziej dogłębnego podejścia do środowiska zbudowanego. Przykładem może być zbadanie poprzez badania naukowe i innowacje, w jaki sposób dzielnice mogą stać się pochłaniaczami dwutlenku węgla, jak włączyć je do zrównoważonego ekosystemu, sprawić, by były bardziej odporne na zmianę klimatu, i umożliwić oddawanie zasobów do przyrody dzięki projektowaniu regeneratywnemu. Nowy europejski Bauhaus charakteryzuje również silny wymiar innowacji społecznych, gdyż wspiera on rozwój innowacyjnego zarządzania i podejścia do tworzenia polityki mające na celu zwiększenie elastyczności i prędkości strumieni decyzyjnych oraz cyrkularności ich obiegu w porównaniu z klasycznymi procesami. Misja w zakresie nowego europejskiego Bauhausu objęłaby swoim zakresem zapewnienie komplementarności synergii z odpowiednimi inicjatywami, takimi jak partnerstwo Built4People. Celem misji w zakresie nowego europejskiego Bauhausu byłoby nakłonienie ludzi do większej akceptacji społecznej dla polityki Zielonego Ładu, promowania własności społecznej ekologicznych rozwiązań i zachęcania do zmian

28 https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en

29 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0213_PL.html

w zachowaniu potrzebnych do osiągnięcia celów Zielonego Ładu. Osiągnięto by to poprzez skupienie się na zrównoważonym rozwoju, obok innych kryteriów takich jak dostępność, przystępność cenowa oraz jakość zapewnianych doświadczeń.

W ramach nowego europejskiego Bauhausu rozwinięto już synergie między inwestycjami z zakresu badań naukowych i innowacji, innymi instrumentami finansowania³⁰ i inwestycjami sektora prywatnego. Wszystkie 27 państw członkowskich zobowiązało się do włączenia nowego europejskiego Bauhausu do ponad 220 programów polityki spójności. Ma on teraz znaczny potencjał do dalszego skalowania i wdrażania innowacyjnych rozwiązań na poziomie lokalnym i regionalnym. Europejski Bank Inwestycyjny również angażuje się w tę inicjatywę, mając na celu opracowanie wytycznych w sprawie inwestowania w ramach nowego europejskiego Bauhausu, które mają być pomocne dla przedsiębiorstw typu start-up i promotorów projektu. W 2023 r. dwa wyzwania Europejskiej Rady ds. Innowacji przyczyniają się do realizacji nowego europejskiego Bauhausu. Od 2021 r. Europejski Instytut Innowacji i Technologii mobilizuje pięć wspólnot wiedzy i innowacji wraz z odpowiadającymi im sieciami w biznesie, edukacji i badaniach poprzez inicjatywę wspólnoty EIT w zakresie nowego europejskiego Bauhausu. Misja UE jest odpowiednim narzędziem do wzmocnienia takich synergii, skalowania i zapewnienia maksymalnego wpływu.

Komisja:

- *Zaproponuje uruchomienie nowej misji UE poświęconej nowemu europejskiemu Bauhausowi.*
- *Rozpocznie przygotowania do jej skalowania, w tym do ustanowienia rady ds. misji i sporządzenia planu realizacji misji.*

4.2. Potwierdzenie politycznego i finansowego wsparcia

Biorąc pod uwagę stopień ich ambicji, misje UE wymagają trwałych i stale koordynowanych starań trwających co najmniej dziesięć lat. Choć misje UE są wciąż na wczesnym etapie realizacji, uzyskały znaczną uwagę i wsparcie ze strony instytucji Unii, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych oraz szerokiego grona zainteresowanych stron. Należy dalej wspierać ten rozpęd w celu zapewnienia, aby misje UE osiągnęły swoje cele w perspektywie długoterminowej.

Aby misje UE w pełni zrealizowały swoją obietnicę, potrzebują wyraźnego zobowiązania dotyczącego ciągłego wsparcia finansowego w ramach programu „Horyzont Europa” podczas obecnego długoterminowego budżetu UE. W związku z tym Komisja uważa, że wsparcie z programu „Horyzont Europa” na rzecz misji UE na lata po 2023 r. należy ustalić na poziomie 11 % filaru II³¹. Takie finansowanie zagwarantuje

30 „Horyzont Europa”, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, LIFE, program „Cyfrowa Europa”, Program na rzecz jednolitego rynku, COSME, Erasmus+, Kreatywna Europa, Europejski Korpus Solidarności.

31 Podział wkładu między poszczególne klastry filaru II będzie różnił się między klastrami, odzwierciedlając cele misji i ich powiązanie z danym klastrem. Nie wpłynie on na zmniejszenie wsparcia na wprowadzanie

ciągłość i pomoże w utrzymaniu tempa realizacji istniejących misji. Jednocześnie będzie stanowić zachętę do zastosowania dźwigni finansowej względem źródeł finansowania poza programem „Horyzont Europa”, przy uwzględnieniu również uruchomienia nowej misji.

Komisja:

- *Potwierdzi swoje polityczne zobowiązanie i wsparcie dla misji UE.*
- *Utrzyma misje UE jako inicjatywy przewodnie realizacji programu „Horyzont Europa” i innych unijnych instrumentów.*
- *Zaproponuje, aby budżet programu „Horyzont Europa” na potrzeby misji UE ustalić na poziomie 11 % filaru II do 2027 r.*

5. WNIOSKI

Doświadczenia płynące z dwóch lat realizacji pięciu misji UE potwierdzają, że podejście oparte na misjach jako instrumencie programu „Horyzont Europa” zachęca szerokie grono entuzjastycznie nastawionych społeczności zainteresowanych stron do zaangażowania się. Dzięki możliwości promowania eksperymentów, koordynacji i skalowania wdrażania, instrument, jakim są misje UE, może odgrywać podstawową rolę w koniecznych transformacjach społecznych w wielu dziedzinach.

Opierając się na ocenie i analizie misji UE wyszczególnionych w dokumencie roboczym służb Komisji, w niniejszym komunikacie stwierdzono, że należy kontynuować realizację obecnych pięciu misji i zwiększyć wsparcie zarówno w aspekcie politycznym, jak i finansowym. Nowa misja w zakresie nowego europejskiego Bauhausu uzupełni i wzmocni obecne misje, otwierając nowe możliwości przyniesienia wymiernych korzyści dla Europy z zakresu badań naukowych i innowacji.

Z doświadczenia wynika jednak również, że do pełnego wykorzystania jego potencjału konieczne jest odpowiedzenie na kilka wyzwań, jakie pozostały w przypadku tego instrumentu, szczególnie dotyczących świadomości publicznej, zarządzania i zdolności do wykorzystania dźwigni finansowej względem innych źródeł finansowania, w tym prywatnego finansowania. Działania sformułowane w niniejszym komunikacie mają na celu odpowiedzenie na wyzwania, przed jakimi wciąż stoją misje UE poprzez współtworzenie rozwiązań wraz ze wszystkimi instytucjami Unii Europejskiej, państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami z całej UE, aby sprawić, by to narzędzie transformacyjne odniosło prawdziwy sukces.

i skalowanie opracowywania i wytwarzania strategicznych technologii w Unii, jak ustanowiono w polityce przemysłowej UE i wniosku Komisji w sprawie przeglądu wieloletnich ram finansowych.